

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL – 4113-002-02/2014
D/14/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/508 – Prowadzenie gospodarki łowieckiej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Krzysztof Śleszyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90927 z dnia 5 listopada 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie „Dzięcioł” w Miłomłynie (dalej: „Koło”), 14-140 Miłomłyn, ul. Pasłęcka 7
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Kański, Prezes Koła (dalej „Prezes”) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości,¹ prowadzenie przez Koło gospodarki łowieckiej w latach gospodarczych 2012/2013 oraz 2013/2014.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą pozytywnej oceny było podejmowanie działań na rzecz poprawy warunków bytowania zwierzyny, prowadzenie wymaganej dokumentacji gospodarki łowieckiej, właściwe zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód, uzyskanie należytych efektów finansowych z prowadzenia gospodarki łowieckiej, a także prawidłowe wywiązywanie się Koła ze zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niezasięgnięciu przy sporządzaniu i zmianach rocznych planów łowieckich opinii od niektórych właściwych miejscowo wójtów (burmistrzów), a także na nieterminowym wypłacaniu odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Opracowanie i realizacja rocznych planów łowieckich

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na 31 marca 2013 i 2014 r. liczba członków Koła wynosiła odpowiednio: 67 i 81 osób. W okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2014 r. (obejmującym lata gospodarcze - sezony 2012/2013 i 2013/2014) Koło dzierżawiło łącznie trzy polne obwody łowieckie, tj.:

- 1) nr 218 (o kategorii „średni”), położony na terenie gmin Małdyty i Morąg oraz Nadleśnictwa Dobrocin, o powierzchni 5.663 ha (w tym 1.757 ha powierzchni leśnej); pow. po wyłączeniach² – 5.594 ha,
- 2) nr 249 („bardzo słaby”), na terenie gmin Małdyty, Morąg, Miłomłyn i Zalewo oraz Nadleśnictwa Miłomłyn, o powierzchni 5.681 ha (w tym 1.025 ha leśnej); pow. po wyłączeniach – 5.567 ha,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Wyłączenia według art. 26 ustawy z 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.), dalej: „ustawa Prawo łowieckie”.

3) nr 280 („słaby”), na terenie gmin Łława, Miłomłyn i Zalewo oraz Nadleśnictwa Łława, o powierzchni 7.091 ha (1.585 ha leśnej), pow. po wyłączeniach – 6.996 ha.

Obwody te dzierżawione były na podstawie umów dzierżawy zawartych ze Starostą Ostródzkim, na okres od 1 kwietnia 2007 r. do 31 marca 2017 r. Ich łączna powierzchnia wynosiła 18.435 ha (po wyłączeniach 18.157 ha), w tym 4.367 ha stanowiła powierzchnia leśna (24%).

(dowód: akta kontroli str. 4-8)

1.2. Zgodnie z art. 8 ust. 3a ustawy Prawo łowieckie, na każdy dzierżawiony obwód łowiecki Koło sporządziło roczne plany łowieckie. Łącznie sporządzono sześć planów, tj. po trzy na każdy z badanych sezonów (2012/2013 oraz 2013/2014). Plany te opracowano w terminie podanym w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych³ (dalej: „rozporządzenie w sprawie rocznych planów łowieckich”). Zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 8 ust. 3a ww. ustawy zostały one zatwierdzone przez właściwego nadleśniczego, w uzgodnieniu z Zarządem Okręgowym Polskiego Związku Łowieckiego („ZO PZŁ”), w terminie do 28 marca danego roku.

W trakcie roku gospodarczego ww. plany były zmieniane w zakresie zwiększenia pozyskania zwierzyny. I tak, na rok 2012/2013 w planie dla obwodu nr 249 pozyskanie dzików zwiększono o 40 sztuk, zaś na rok 2013/2014 w planach dla wszystkich trzech obwodów zwiększono pozyskanie jeleni (o 35 szt. ogółem). Zmiany planów zostały zatwierdzone przez właściwych nadleśniczych i uzgodnione z ZO PZŁ. Przyczyną zmian był wyższy od planowanego wzrost liczebności populacji tych zwierząt i konieczność zapobieżenia wyrządzanym przez nie szkodom w uprawach i płodach rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 9-47)

Ustalone
nieprawidłowości

Sporządzając roczne plany łowieckie (na rok gospodarczy 2012/2013) dla wszystkich trzech dzierżawionych obwodów, a także dokonując zmiany planu dla obwodu nr 249, Koło nie zasięgnęło, wymaganych art. 8 ust 3a ustawy Prawo łowieckie, opinii niektórych wójtów i burmistrzów gmin, na terenie których leżały dzierżawione obwody łowieckie. I tak, w przypadku planu dotyczącego obwodu:

- nr 218 – nie zasięgnięto opinii Burmistrza Morąga,
- nr 249 – Burmistrza Morąga, a przy jego zmianie również Burmistrza Zalewa i Wójta Gminy Małdyty,
- nr 280 – Wójta Gminy Łława.

(dowód: akta kontroli str. 9, 10-12, 22-25 i 35-37)

Poprzedni Łowczy Koła, sporządzający ww. plany i ich zmiany, wyjaśnił, że najprawdopodobniej wynikało to z nieobecności ww. wójtów i burmistrzów w dniu, w którym zasięgał on w gminach opinii wymaganych ustawą Prawo łowieckie. Podał również, że według uzyskanych przez niego informacji telefonicznych, inni pracownicy urzędów (np. sekretarze lub zastępcy wójtów) nie posiadali kompetencji do złożenia podpisu na planach. Ponieważ w dniu sporządzenia planu na rok 2012/2013 upływał termin jego przedłożenia do zatwierdzenia, wszystkie opinie musiały zostać zebrane jeszcze tego samego dnia.

(dowód: akta kontroli str. 9 i 48)

Opis stanu
faktycznego

1.3. W rocznych planach łowieckich na lata 2013/2014 i 2014/2015, w części II, w pkt. 3-6 w kolumnie nr 4 („Wykonanie planu poprzedniego roku gospodarczego: ...”),

³ Dz. U. nr 221, poz. 1646 ze zm.

Koło wykazało wykonanie następującej liczby urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej:

- w roku 2012/2013 – 15 paśników, 40 lizawek i 60 ambon,
- w roku 2013/2014 – 17 paśników, 95 lizawek i 128 ambon.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że ww. wielkości były niezgodne z wykazanymi przez członków Koła w protokołach z czynności gospodarczych. Z danych zawartych w tych protokołach wynika bowiem, że w roku 2012/2013 wybudowano faktycznie 18 ambon i 8 lizawek, zaś w roku 2013/2014 – 22 ambony. W ww. sezonach łowieckich myśliwi nie budowali nowych paśników.

(dowód: akta kontroli str. 13, 18, 28, 32, 39, 45 i 56-61)

Łowczy Koła wyjaśnił, że w ww. kolumnie planów łowieckich wykazano osiągnięte stany ilościowe tych urządzeń, nie zaś liczbę wykonanych urządzeń w danym roku gospodarczym. W II pkt. 3-6 kolumnie nr 3 („Plan poprzedniego roku gospodarczego: ...”) wykazano natomiast planowane do osiągnięcia stany ilościowe ww. urządzeń. Podał również, że w ww. latach Koło nie planowało wykonania konkretnej liczby paśników, lizawek i ambon. Liczba faktycznie wykonanych urządzeń wynikała z bieżących potrzeb.

(dowód: akta kontroli str. 62)

Zgodnie z § 3 ust. 2 pkt. 1-2 rozporządzenia w sprawie rocznych planów łowieckich oraz z objaśnieniami do sporządzania rocznego planu łowieckiego, w opisywanych pozycjach planów łowieckich należy wykazywać liczbę zaplanowanych do wykonania i wykonanych w danym okresie (tj. w roku gospodarczym) urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, nie zaś ich stany na dany dzień.

Obecny Łowczy Koła wyjaśnił, że sporządzając plan na rok 2014/2015 wzorował się na swoim poprzedniku, który sporządzał je od kilkunastu lat. Podał również, że nie wiedział, iż w planie łowieckim należy podać również liczbę urządzeń łowieckich planowanych do wykonania i wykonanych w poprzednim roku gospodarczym.

(dowód: akta kontroli str. 21 i 62)

Opis stanu
faktycznego

1.4. W badanych sezonach łowieckich członkowie Koła przepracowali społecznie łącznie 7.813 godzin, z czego 4.238 godzin w sezonie 2012/2013 oraz 3.575 godzin w sezonie 2013/2014. Wykonane w ramach tych godzin prace dokumentowano protokołami z czynności gospodarczych, według których w ww. okresie myśliwi m.in.: szacowali szkody łowieckie, liczyli i dokarmiali zwierzyne, uprawiali poletka łowieckie, podprowadzali myśliwych komercyjnych, grodzili uprawy i wypłaszali zwierzyne z upraw kukurydzy, czyścili i odkażali paśniki, naprawiali lizawki i uzupełniali w nich sól, budowali, demontowali, przestawiali i remontowali ambony oraz dokonywali ich przeglądów technicznych.

(dowód: akta kontroli str. 61)

1.5. Na budowę (w badanym okresie) ambon na gruntach właściciela, posiadacza lub zarządcy, według wyjaśnień Prezesa Koła, uzyskiwano od nich każdorazowo ustną zgodę i nie zdarzyły się przypadki odmowy. Podał on również, że miarą trafności lokalizacji poszczególnych urządzeń był brak konfliktów na tym tle z właścicielami gruntów, a podstawowym kryterium lokalizacji była ochrona upraw rolnych i leśnych przed szkodami. Nowe ambony ustawiane były zwykle w miejscach zniszczonych urządzeń, co nie wymagało uzyskiwania kolejnej zgody właściciela gruntu.

(dowód: akta kontroli str. 50-55 i 63-69)

1.6. Według stanu na 10 marca 2014 r. na terenie dzierżawionych obwodów łowieckich wykonano dwa pasy zaporowe o łącznej długości 200 m.

(dowód: akta kontroli str. 56-57)

W okresie objętym kontrolą Koło nie wyznaczało i nie oznakowywało zakazem wstępu obszarów stanowiących ostoje zwierzyny.

(dowód: akta kontroli str. 63-69)

1.7. W celu poprawy warunków bytowania zwierzyny, w latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 członkowie Koła m.in.:

- uprawiali poletka śródleśne i przyleśne, o łącznej powierzchni 15,64 ha, na których wysiewano i wysadzano rośliny przeznaczone dla zwierzyny (m.in. rzepak i topinambur),
- kupowali corocznie karmę objętościową suchą i wilgotną, m.in. buraki półcukrowe, kiszonki z kukurydzy i traw, ziarna kukurydzy i sól lizawkową,
- remontowali paśniki i lizawki, w których w okresie zimowym wykładali zakupione pasze.

(dowód: akta kontroli str. 50-55)

W ww. latach gospodarczych członkowie Koła dokarmili zwierzynę 77,0 tonami paszy oraz podali im 0,5 tony soli. W roku 2012/2013 wielkości te wyniosły odpowiednio 44,0 tony i 0,2 tony, a w roku 2013/2014 – 33,0 tony i 0,3 tony.

(dowód: akta kontroli str. 13, 18, 28, 32, 39, 45 i 70)

1.8. Ogólna ilość zwierzyny grubej pozyskanej w sezonie 2012/2013 w obwodach dzierżawionych przez Koło stanowiła 91,8% wielkości określonych w planach łowieckich. I tak, z planowanych do pozyskania 730 szt. tej zwierzyny, pozyskano 670 szt., w tym 659 szt. w ramach odstrzału, a 11 szt. stanowiły ubytki (m.in. zwierzęta, które padły z przyczyn naturalnych, zostały zagryzione albo zabite w wyniku zderzenia z pojazdami mechanicznymi na drogach). Wykonanie w poszczególnych gatunkach zwierząt przedstawiało się następująco:

- jelenie, z planowanej liczby 64 szt. pozyskano 59 szt., w tym 58 w wyniku polowań, a jedna szt. stanowił ubytek,
- daniela, odpowiednio 28 szt. i 25 szt. (wszystkie z polowań),
- sarny, 238 szt. i 214 szt. (206 z polowań i 8 ubytków),
- dziki, 400 szt. i 372 szt. (370 z polowań i 2 ubytki).

Również w sezonie 2013/2014 pozyskanie zwierzyny grubej (poza dzikami) było zbliżone do wielkości planowanych. Pozyskano bowiem ogółem 341 szt. zwierzyny grubej, co stanowiło 97,1% liczby planowanej. W przypadku: jeleni plan wykonano w 98%, gdyż pozyskano 98 szt. (95 z odstrzału, a 3 stanowiły ubytki), danieli – w 100%, pozyskując 29 szt. (wszystkie z odstrzału), zaś saren – w 96,4%, pozyskując 214 szt. (211 z odstrzału i trzy jako ubytki). Wykonanie planu pozyskania dzików wyniosło natomiast 68,1% – pozyskano 286 szt. (z planowanych 420 szt.), w tym 285 w wyniku odstrzału oraz jedną sztukę jako ubytek.

(dowód: akta kontroli str. 71-76)

W sprawie niepełnego wykonania planu pozyskania zwierzyny grubej, Prezes Koła wyjaśnił, że prowadzenie i efekty gospodarki łowieckiej są wypadkową wielu czynników. W przeciwieństwie do produkcji zagrodowej lub alkiej, trudno jest przewidzieć możliwości pozyskania zwierzyny. Należy pamiętać, że większość gatunków bardzo mocno migruje. Na etapie planowania trudno jest również przewidzieć jaka będzie baza żerowa, czy będą prowadzone place leśne, itp. Przy ustalaniu planów pozyskania zwierzyny brane są pod uwagę inwentaryzacje, a także szkody wyrządzane przez zwierzynę, za które płaci koło łowieckie. Ostatecznie plany weryfikuje przyroda i zdarza się, że Koło nie jest w stanie ich zrealizować, mimo dość intensywne polowań.

(dowód: akta kontroli str. 50-55)

Łowczy Koła podał, że nadleśniczowie zatwierdzający roczne plany łowieckie, nie zwracali się do Koła o wskazanie przyczyn niewykonania planów pozyskania zwierzyny grubej w latach gospodarczych 2012/2013 – 2013/2014, gdyż na bieżąco posiadali informację o stopniu wykonania planu (otrzymywali kwartalne sprawozdania w tym zakresie).

(dowód: akta kontroli str. 79-80)

1.9. W latach gospodarczych 2012/2013 – 2013/2014 Koło nie dokonywało zasiedleń zwierzyny w dzierzawionych obwodach łowieckich.

(dowód: akta kontroli str. 63-69)

1.10. Dla każdego z dzierzawionych obwodów łowieckich Koło prowadziło książkę obwodu, zawierającą rejestr wydanych zezwoleń (upoważnień) do wykonywania polowania oraz rejestr pozyskanej zwierzyny.

Walne Zgromadzenie Koła ustaliło zasady wydawania zezwoleń na polowanie indywidualne i udziału w polowaniach zbiorowych oraz ich wykonywania, według których m.in.:

- upoważnienie do wykonywania polowania indywidualnego wydaje Łowczy Koła,
- członek Koła zobowiązany jest zwrócić Łowczemu upoważnienie w terminie 7 dni po upływie terminu jego ważności lub po jego wykorzystaniu,
- za zwrot upoważnienia wydanego dla „gościa”, na prośbę członka Koła, odpowiada członek Koła ubiegający się o to upoważnienie.

(dowód: akta kontroli str. 77-78 i 82-85)

Obaj Łowczy Koła, pełniący tę funkcję w latach 2012/2013 i 2013/2014, podali, że przed wydaniem obywatelowi polskiemu zezwolenia na odstrzał indywidualny każdorazowo sprawdzali, czy posiadał on pozwolenie na broń i czy jest członkiem Polskiego Związku Łowieckiego. Zezwolenia na broń sprawdzane były także u obcokrajowców uczestniczących w polowaniach współorganizowanych przez biura polowań. Faktu sprawdzania ww. uprawnień łowieckich nie dokumentowali (myśliwi okazywali im uprawnienia łowieckie do wglądu).

(dowód: akta kontroli str. 48-49 i 79-80)

Badanie, przeprowadzone na próbie dokumentacji dotyczącej 10 polowań wykonywanych w ww. okresie przez myśliwych krajowych (na terenie dzierzawionych przez Koło obwodów) wykazało, że spełniali oni wymogi określone w art. 42 ust. 2 ustawy Prawo łowieckie. Posiadali oni bowiem legitymacje członkowskie Polskiego Związku Łowieckiego oraz pozwolenia na posiadanie broni myśliwskiej.

W przypadku cudzoziemców w dokumentacji gospodarki łowieckiej nie odnotowano potwierdzeń posiadania przez nich uprawnień do posiadania broni.

(dowód: akta kontroli str. 86-87)

1.11. Według rejestru wydanych zezwoleń na odstrzał indywidualny, w ww. okresie wydano myśliwym łącznie 857 upoważnień.

NIK zwraca uwagę, że w ośmiu przypadkach upoważnienia do wykonywania polowania nie zostały jednak zwrócone po ich wykorzystaniu.

Stosownie do § 22 ust. 1 i 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz⁴, polowanie indywidualne jest wykonywane celem wejścia w posiadanie zwierzyny, określonej upoważnieniem do wykonywania polowania indywidualnego. Myśliwy jest

Uwagi dotyczące
badanej działalności

⁴ Dz. U. Nr 61, poz. 548 ze zm.

zobowiązany zwrócić wydającemu upoważnienie po jego wykorzystaniu lub utracie przez nie terminu ważności lub przedłożyć mu upoważnienie (na jego żądanie) w celu dokonania korekty (wykreślenie zwierzyny do odstrzału), w przypadku zrealizowania planu pozyskania danego gatunku zwierzyny.

Łowczy Koła wyjaśnił, że myśliwi, którym wydano ww. osiem upoważnień nie wywiązali się z obowiązku ich zwrotu, pomimo wielokrotnych ustnych upomnień. Część z tych myśliwych jest spoza terenu województwa i rzadko poluje w obwodach Koła, w związku z czym utrudniony jest z nimi kontakt osobisty. Podał też, że większość myśliwych zwraca upoważnienia w terminie 7 dni od upływu terminu ich ważności lub po ich wykorzystaniu.

(dowód: akta kontroli str. 77-80)

Opis stanu
faktycznego

1.12. Rejestr pozyskanej zwierzyny zawierał m.in. numer zezwolenia na odstrzał, imię i nazwisko myśliwego, datę pozyskania i gatunek zwierzyny. Zgodność danych zawartych w tych rejestrach z danymi o wykonaniu planów łowieckich na lata 2012/2013 i 2013/2014, zawartymi w planach na rok następny, sprawdzono na przykładzie jeleni i dzików.

(dowód: akta kontroli str. 77-78)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w sporządzonym przez Łowczego Koła planie łowieckim, w roku 2013/2014, w obwodach nr 218 i 280 wykazano pozyskanie 22 szt. dzików mniej od liczby tych zwierząt figurującej w rejestrach pozyskanej zwierzyny.

Łowczy Koła wyjaśnił, że w przypadku obwodu nr 280 było to spowodowane tym, że 10 dzików pozyskano już po sporządzeniu planu łowieckiego. Podał również, że nie złożył korekty planu, gdyż nie wiedział o takiej możliwości. Natomiast w przypadku obwodu nr 218 przyczyną błędnych danych było przeoczenie.

(dowód: akta kontroli str. 77-78 i 81)

Opis stanu
faktycznego

1.13. W okresie objętym kontrolą Koło prowadziło, oddzielnie dla każdego z trzech dzierżawionych obwodów, książkę ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym, której forma była zgodna ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz. W książkach tych, wyłożonych w obwodzie nr 218 u leśniczego (Leśnictwa w Szymonowie i Wenecji), a w obwodach nr 249 i 280 – u Łowczego Koła w Miłomłynie, wykazywano m.in. miejsce, datę i godzinę rozpoczęcia oraz zakończenia polowania, ilości i gatunki pozyskanej zwierzyny.

W latach gospodarczych 2012/2013 – 2013/2014 przeprowadzono łącznie 19 polowań zbiorowych, z których każde udokumentowano protokołem, zawierającym m.in. ilość i rodzaj pozyskanej zwierzyny. W okresie tym w polowaniach zbiorowych pozyskano łącznie 3 jelenie, 25 dzików, 5 saren, 4 daniela, 14 lisów i 23 dzikie kaczki.

(dowód: akta kontroli str. 77-78)

1.14. W latach 2012/2013 – 2013/2014 na terenie dzierżawionym przez Koło polowało łącznie 18 cudzoziemców. Osoby te wykonywały polowania na podstawie art. 43 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie, wykupując je u następujących przedsiębiorców: Biuro Polowań „Mazury” Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie, Biuro Polowań „Diana PZŁ” Sp. z o.o. w Olsztynie, Biuro Polowań „Messer” w Warszawie. Stosownie do 43 ust. 1a ustawy Prawo łowieckie, cudzoziemcy każdorazowo polowali w obecności przedstawiciela Koła, będącego członkiem Polskiego Związku Łowieckiego. Fakt ten dokumentowano rozliczeniem polowania komercyjnego, sporządzanym przez Łowczego Koła.

(dowód: akta kontroli str. 87)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej

2.1. W maju 2010 r. Koło, wypełniając obowiązek wynikający z § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych⁵, poinformowało właściwych miejscowo wójtów (burmistrzów) oraz właściwą terytorialnie izbę rolniczą o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 103-108)

Zgodnie z wymogiem § 1 ust. 3 ww. rozporządzenia, Koło prowadziło ewidencję zgłoszeń szkód. W badanych latach gospodarczych przyjęto łącznie 196 zgłoszeń szkód w uprawach i płodach rolnych, w tym:

- 102 w roku 2012/2013, z których 76 załatwiono pozytywnie, a 26 negatywnie,
- 94 w roku 2013/2014, z tego 64 załatwiono pozytywnie, a 30 negatywnie.

Przyczyną odmownego załatwienia 56 zgłoszonych szkód był fakt, że nie przekraczały one wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 ha uprawy, w związku z czym, zgodnie z art. 48 ust. 4 ustawy Prawo łowieckie, odszkodowania z tego tytułu nie przysługiwały zgłaszającym je rolnikom.

Wszystkie zgłoszenia szkód zostały oszacowane przez przedstawicieli Koła. W przypadku pięciu szkód oszacowania dokonano przy udziale przedstawiciela Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej. Do czterech protokołów szacowania szkody poszkodowani wnieśli zastrzeżenia, które nie zostały przez Koło uwzględnione (dotyczyły one zaniżonej, zdaniem poszkodowanych, powierzchni szkody oraz za niskiej ceny artykułów rolnych). W badanym okresie poszkodowani skierowali przeciwko Kołu dwa pozwy dotyczące odszkodowań (do czasu kontroli NIK nie zostały one rozstrzygnięte).

W badanym okresie powierzchnia zredukowana szkód wyrządzonych w uprawach rolnych przez zwierzynę łowną wyniosła ogółem 113,53 ha, w tym 65,94 ha w sezonie 2012/2013 i 47,59 ha – w sezonie 2013/2014.

Z tytułu ww. szkód Koło wypłaciło odszkodowania w łącznej kwocie 295,5 tys. zł, w tym 174,7 tys. zł w sezonie 2012/2013 oraz 120,8 tys. zł w sezonie 2013/2014.

(dowód: akta kontroli str. 88 i 93-96)

2.2. W celu zapobiegania szkodom wyrządzanym przez zwierzynę łowną w uprawach rolnych, oprócz pozyskiwania zwierzyny i zwiększania (w uzasadnionych przypadkach) planów łowieckich, członkowie Koła m.in. grodzili pola (wspólnie z zainteresowanymi z rolnikami), ustawiali ambony w miejscach występowania szkód, a także pilnowali nocą świeżo założonych plantacji upraw kukurydzy. I tak, m.in.:

- od 16 marca do 29 kwietnia 2012 r., dyżurowali na plantacjach rzepaku ozimego w miejscowościach Rogowo i Zalewo,
- od 30 kwietnia do 12 maja 2012 r., dyżurowali przy ochronie zasiewów kukurydzy w miejscowościach Bartężek i Wenecja, a od 7 do 24 maja 2012 r. – w miejscowościach Majdany i Wólka Majdańska,

⁵ Dz. U. nr 45, poz. 282.

- w 2013 r. Koło, wspólnie z jednym z gospodarstw rolnych, wybudowało ogrodzenie pola o powierzchni 32 ha.

(dowód: akta kontroli str. 50-55 i 89-102)

2.3. Badanie 20 postępowań, dotyczących szkód w uprawach o łącznej powierzchni zredukowanej 17,7 ha (15,6% jej ogólnej pow.) i wartości wypłaconych odszkodowań wynoszącej 54,8 tys. zł (18,5% ich ogółu), wykazało, że Koło prowadziło te postępowania zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu w sprawie szacowania szkód. I tak, m.in.:

- oględzin i ostatecznego szacowania szkody każdorazowo dokonywali przedstawiciele Koła przy udziale poszkodowanego, a w dwóch przypadkach, także przy udziale, na żądanie poszkodowanego, przedstawiciela izby rolniczej (§ 2 ust. 1 rozporządzenia),
- z przeprowadzonych czynności sporządzono protokół, podpisany przez każdą ze stron postępowania (§ 2 ust. 5 rozporządzenia), zgodny ze wzorem załączonym do rozporządzenia,
- oględzin i ostatecznego szacowania szkody dokonano w terminach określonych w § 3 ust. 3 i § 4 ust. 2 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 88 i 109-110)

Ustalone
nieprawidłowości

Pomimo, iż § 6 ww. rozporządzenia stanowi, że wypłata odszkodowania powinna nastąpić w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody, w przypadku 7 z 20 zbadanych zgłoszeń odszkodowania wypłacono z opóźnieniami wynoszącymi od 1 do 18 dni (w 6 przypadkach wynoszącymi od 1 do 9 dni).

Skarbnik Koła wyjaśnił, że przyczyną tego były błędne numery rachunków podawane przez poszkodowanych oraz brak środków na rachunku bieżącym Koła. Podał również, że wypłaty odszkodowań realizowane po terminie, nie były powiększane o odsetki ustawowe, gdyż w większości przypadków opóźnienia nie przekraczały kilku dni.

(dowód: akta kontroli str. 109-112)

Opis stanu
faktycznego

W latach gospodarczych 2012/2013 – 2013/2014 Koło nie wypłacało odszkodowań z tytułu szkód wyrządzonych przy wykonywaniu polowania.

(dowód: akta kontroli str. 63-69)

W ww. okresie Koło sfinansowało (w obwodzie nr 218) działania w zakresie ochrony lasu przed zwierzyną, poprzez zapłatę czynszu dzierżawnego powiększonego o kwotę 6,8 tys. zł z tytułu niezrealizowania rocznego planu łowieckiego.

(dowód: akta kontroli str. 63-69 i 113-118)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Efekty finansowe prowadzenia gospodarki łowieckiej i wywiązywanie się zarządców lub dzierżawców obwodów łowieckich ze zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa

Opis stanu
faktycznego

3.1. W badanym okresie, przychody Koła wyniosły ogółem 581,6 tys. zł, w tym:

- 299,5 tys. zł w roku 2012/2013, z tego: 180,1 tys. zł ze sprzedaży tusz zwierzyny, 34,3 tys. zł – sprzedaż polowań komercyjnych myśliwym krajowym i zagranicznym, 31,5 tys. zł – opłaty członków na rzecz Koła, 29,2 tys. zł – dopłata strukturalna z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,

11,4 tys. zł – odsetki bankowe, a 13 tys. zł – przychody pozostałe (m.in. z tytułu niewypracowanych godzin);

- 282,1 tys. zł w roku 2013/2014, z tego: 141,6 tys. zł ze sprzedaży tusz zwierzyny, 51,4 tys. zł – sprzedaż polowań komercyjnych myśliwym krajowym i zagranicznym, 32,2 tys. zł – opłaty członków na rzecz Koła, 32,1 tys. zł – dopłata strukturalna z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, 6,7 tys. zł – odsetki bankowe, 18,1 tys. zł – przychody pozostałe (m.in. odstrzałowe i należności myśliwych z tytułu niewypracowanych godzin).

Koszty działalności Koła w obu sezonach wyniosły ogółem 538,5 tys. zł, w tym:

- 310,4 tys. zł w roku 2012/2013, z tego: 174,7 tys. zł z tytułu odszkodowań za szkody w uprawach rolnych, 15,6 tys. zł – czynsz za dzierżawę obwodów łowieckich, 20,7 tys. zł – częściowa rekompensata kosztów polowań, 7,5 tys. zł – poprawa warunków bytowania zwierzyny, 4,5 tys. zł – dokarmianie zwierzyny, 5,0 tys. zł – organizacja polowań komercyjnych, 3,1 tys. zł – udział w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną, 79,3 tys. zł – pozostałe koszty (m.in. koszty administracyjne),
- 228,1 tys. zł w roku 2013/2014, z tego: 120,8 tys. zł z tytułu odszkodowań za szkody w uprawach rolnych, 17,6 tys. zł – czynsz za dzierżawę obwodów łowieckich, 7,5 tys. zł – częściowa rekompensata kosztów polowań, 7,4 tys. zł – poprawa warunków bytowania zwierzyny, 5,9 tys. zł – dokarmianie zwierzyny, 9,4 tys. zł – organizacja polowań komercyjnych, 3,0 tys. zł – udział w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną, 56,5 tys. zł – pozostałe koszty (m.in. koszty administracyjne).

Za rok 2012/2013 Koło poniosło stratę w kwocie 10,8 tys. zł, a w roku 2013/2014 osiągnęło zysk brutto w kwocie 54,0 tys. zł (w tym 0,1 tys. zł opłaconego podatku dochodowego).

(dowód: akta kontroli str. 119-148)

Według stanu na 31 marca 2013 r. i 2014 r. Koło nie posiadało zobowiązań z tytułu odszkodowań za szkody w uprawach rolnych.

(dowód: akta kontroli str. 149)

3.2. W badanych sezonach łowieckich, Koło nie korzystało z dotacji na poprawę warunków bytowania zwierzyny i realizację programów zwierzyny drobnej, ani nie prowadziło działalności gospodarczej w zakresie łowiectwa. W tym okresie było ono jedynym podmiotem prowadzącym działalność łowiecką na terenie dzierżawionych trzech obwodów łowieckich.

(dowód: akta kontroli str. 63-69)

3.3. Z tytułu dzierżawy obwodów łowieckich, Koło opłacało czynsz w kwotach określonych w kwartalnych fakturach VAT wystawianych przez Starostwo Powiatowe w Ostródzie. Spośród 8 faktur, jedna z nich (z 4 czerwca 2013 r.), na kwotę 5,1 tys. zł, opłacona została z 31-dniowym opóźnieniem.

Skarbnik Koła wyjaśnił, że z powodu błędnych danych adresowych odesłał fakturę Starostwu, które poprawiło wprawdzie dane adresowe, lecz nie zmieniło terminu płatności.

(dowód: akta kontroli str. 111-112 i 150)

W latach 2012/2013 – 2013/2014 Koło nie występowało do Starostwa Powiatowego w Ostródzie o obniżenie czynszu dzierżawnego, w związku z działaniami podejmowanymi w celu poprawy warunków bytowania zwierzyny.

(dowód: akta kontroli str. 63-69)

3.4. Kwota opłaconego podatku VAT wyniosła 5,6 tys. zł w roku 2012/2013 i 6,8 tys. zł w roku 2013/2014. Stosowane przez Koło stawki podatku VAT wynosiły 5% (m.in. przy sprzedaży tusz zwierzyny), 8% (m.in. przy sprzedaży usług z tytułu organizacji polowań komercyjnych) i 23% (m.in. przy refakturowaniu na członków Koła kosztów prenumeraty miesięcznika "Łowiec Polski", a także przy sprzedaży usług z tytułu obsługi pobytu myśliwych komercyjnych).

(dowód: akta kontroli str. 63-69 i 119)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Opis stanu
faktycznego

4. Funkcjonowanie straży łowieckiej

Zgodnie z wymogiem art. 36 ust. 2 ustawy Prawo łowieckie, Zarząd Koła powołał w 2007 r. trzech społecznych strażników łowieckich. Ukończyli oni, z wynikiem pozytywnym, przeszkolenie według programu opracowanego przez Ministra Środowiska, a zatem posiadali kwalifikacje, o których mowa w art. 38 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy.

W załączniku do rocznego sprawozdania z działalności koła łowieckiego (ŁOW-1) za rok gospodarczy 2012/2013 wykazano, że strażnicy łowieccy zebrali łącznie 21 wnyków, znajdując w nich łącznie 8 saren i jednego lisa, w tym w obwodzie łowieckim nr 218 – 4 wnyki z 3 sarnami i jednym lisem, a w obwodzie nr 280 – 17 wnyków z 5 sarnami. W załączniku do ww. sprawozdania za rok gospodarczy 2013/2014 wskazano, że nie wystąpiły przypadki jak w roku poprzednim. Wykazano w nim natomiast m.in. 15 dziczających bezpańskich psów, 50 kłusujących kotów oraz 5 saren zagryzionych przez psy.

(dowód: akta kontroli str. 63-69 i 151-161)

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Wnioski
pokontrolne

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶, wnosi o:

1. Prawidłowe wykazywanie w rocznych planach łowieckich liczby planowanych i wykonanych w danym roku gospodarczym urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej.
2. Wykazywanie w rocznych planach łowieckich liczby pozyskanej zwierzyny w wielkościach zgodnych z rejestrami pozyskanej zwierzyny.
3. Skuteczne egzekwowanie od myśliwych zwrotu wydanych upoważnień do wykonywania polowania, po ich wykorzystaniu lub utracie przez nie terminu ważności.
4. Terminowe wypłaty odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych.

⁶ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 10 grudnia 2014 r.

Kontroler

Krzysztof Śleszyński
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

Dyrektor